

โครงงานสารนิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนในเครือข่ายสุรินทร์เมือง ๒

THE DEVELOPMENT OF ETHICAL LEADERSHIP AMONG SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE SURIN MUEANG 2 EDUCATIONAL NETWORK

โดย

นางอัจฉรา มาอินทร์

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

๑. พระครูศรีปัญญาวิกรม	ประธานกรรมการ
๒. รศ.ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	กรรมการ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง

ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามที่สะท้อนในแผนการศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาที่สามารถสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ^๑ โดยมี "ครู" เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และมี "ผู้บริหารสถานศึกษา" เป็นผู้นำทางวิชาการและผู้สร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการทำงาน^๒ คุณภาพของการบริหารจัดการจึงส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของสถานศึกษา และในบรรดาปัจจัยด้านการบริหารทั้งหมด **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership)** ได้รับการยอมรับในวงวิชาการว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มิได้หมายถึงเพียงการที่ผู้บริหารเป็น "คนดี" เท่านั้น แต่คือการแสดงออกเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจนทั้งในมิติ "บุคคลต้นแบบทางศีลธรรม" (Moral Person) และ "ผู้บริหารที่นำหลักศีลธรรมมาใช้" (Moral Manager)^๓ กล่าวคือ เป็นผู้นำที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสร้างบรรทัดฐานทางจริยธรรมผ่านการสื่อสาร การให้รางวัล และการลงโทษอย่างเป็นธรรม^๔ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) อธิบายว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

---

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๖๐), หน้า ๒๐-๒๕.

^๒ ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, การบริหารการศึกษา: หลักการและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๔๕-๕๐.

^๓ Michael E. Brown, Linda K. Treviño, and David A. Harrison, **Ethical Leadership: A Social Learning Perspective for Construct Development and Testing**, *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 97, no. 2 (2005): 120-122.

^๔ วีระยุทธ ชาคะกาญจน์, **ภาวะผู้นำทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๓), หน้า ๑๑๕-๑๑๘.

ของผู้บริหารจะถูกส่งต่อ (Trickle-Down Effect) ไปยังผู้ตาม สร้างวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ (Trust) และที่สำคัญคือ การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร (Perceived Organizational Justice)^๕

ในทางกลับกัน ตัวแปรสำคัญที่สะท้อนสุขภาพขององค์กรการศึกษา คือ ความผูกพันในองค์กรของครู (Teacher Organizational Commitment)^๖ ซึ่งหมายถึงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและความปรารถนาที่จะทุ่มเทอุทิศตนเพื่อองค์กร^๗ ครูที่มีความผูกพันสูงไม่เพียงแต่จะลดอัตราการลาออก (Turnover) แต่ยังมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี (OCB) และมุ่งมั่นพัฒนาการสอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน^๘

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทการศึกษาไทยหลายพื้นที่ คือการที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังขาดการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปัญหาการบริหารงานที่ขาดความโปร่งใส การเลือกปฏิบัติ หรือการตัดสินใจที่ไม่ยุติธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ บั่นทอนขวัญกำลังใจของครูโดยตรง และนำไปสู่ "สภาวะความเฉยชา" (Disengagement) ในการทำงาน^๙

แม้ว่างานวิจัยในประเทศไทยจำนวนมากจะพยายามยืนยันความสำคัญของประเด็นนี้ แต่ส่วนใหญ่ยังคงหยุดอยู่ที่การศึกษาวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (Correlational Research) ที่พิสูจน์ว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในองค์กร^{๑๐} หรืองานวิจัยเชิงสาเหตุ (Causal

^๕ David M. Mayer et al., How Low Does Ethical Leadership Flow? Test of a Trickle-Down Model, *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 108, no. 1 (2009): 1-13.

^๖ Natalie J. Allen and John P. Meyer, The Measurement and AntecedENTS of Affective, Continuance and Normative Commitment to the Organization, *Journal of Occupational Psychology* 63, no. 1 (1990): 1-18.

^๗ อีรพงษ์ ว่องวิจิตรศิลป์, พฤติกรรมองค์กร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๔), หน้า ๙๐-๙๕.

^๘ ปิยนุช วรรณกาล, ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียน, *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์* ๒๐, น. ๑ (๒๕๖๒): หน้า ๑๔๐-๑๕๕.

^๙ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, จริยธรรมผู้บริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, ๒๕๖๐), หน้า ๗๐-๗๘.

^{๑๐} อมรรัตน์ แก้วสว่าง, ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับความผูกพันต่อองค์กรของครู, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๒).

Model) ที่ลึกซึ้ง ซึ่งพิสูจน์ว่าความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรสื่อ (Mediator) ที่ยอดเยี่ยม^{๑๑} แต่สิ่งที่ยังคงเป็น ช่องว่างทางองค์ความรู้ (Knowledge Gap) ที่ชัดเจน คือ การขาดแคลน "รูปแบบการพัฒนา" (Development Model) ที่เป็นรูปธรรม

กล่าวคือ เราทราบว่า "อะไร" (จริยธรรม) ส่งผลต่อ "อะไร" (ความผูกพัน) แต่เรายังขาด "นวัตกรรม" ที่ตอบคำถามว่า "จะพัฒนา (How)" ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของไทยได้อย่างไร ให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นระบบและยั่งยืน งานวิจัยนี้จึงมุ่งใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development - R&D)^{๑๒, ๑๓} เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในฐานะ "รูปแบบการพัฒนา" ที่ผ่านการทดสอบเชิงประจักษ์

ดังนั้น การศึกษาในเครือข่ายสุรินทร์เมือง ๒ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นที่จะใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) จากนั้นจึงสร้างรูปแบบ (Model Development) และนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิผล (Model Evaluation) องค์ความรู้ที่ได้จะเป็นนวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างตรงจุดและเป็นระบบ

๑.๒ คำถามการวิจัย

- ๑.๒.๑ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร, การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร, และความผูกพันในองค์กรของครู ในเครือข่ายสุรินทร์เมือง ๒ อยู่ในระดับใด?
- ๑.๒.๒ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม (ผ่านการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร) ต่อความผูกพันในองค์กรของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่?

---

^{๑๑} อรพิน สุขสวัสดิ์, อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร โดยมีความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรสื่อ, วารสารบริหารการศึกษา มศว ๑๕, ฉ. ๒ (๒๕๖๔): หน้า ๑๐๒-๑๑๕.

^{๑๒} Walter R. Borg and Meredith D. Gall, *Educational Research: An Introduction*, 5th ed. (New York: Longman, 1989), 782-790.

^{๑๓} ไพศาล วรคำ, *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา* (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒), หน้า ๒๕-๓๐.

- ๑.๒.๓ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบท ควรมีองค์ประกอบ หลักการ และกระบวนการอย่างไร?
- ๑.๒.๔ ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาฯ ที่สร้างขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร และส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของครูในภาพรวมอย่างไร?

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้:

- ๑.๓.๑ **ระยะที่ ๑ (Analysis):** เพื่อศึกษาระดับของตัวแปร และวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของครู โดยมี การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร (Perceived Organizational Justice) เป็นตัวแปรสื่อ (Mediator)^{๑๔} ในเครือข่ายสุรินทร์ เมือง ๒
- ๑.๓.๒ **ระยะที่ ๒ (Development):** เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสม (Validate) ของ "รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา"
- ๑.๓.๓ **ระยะที่ ๓ (Evaluation):** เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาฯ ที่สร้างขึ้น

๑.๔ สมมติฐานการวิจัย

- ๑.๕.๑ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางบวกโดยตรง ต่อความผูกพันในองค์กรของครู
- ๑.๕.๒ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางบวกโดยตรง ต่อการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันในองค์กรของครู โดยมีการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรสื่อ

---

^{๑๔} อรพิน สุขสวัสดิ์, อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร โดยมีความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรสื่อ, วารสารบริหารการศึกษา มศว. ๑๕, น. ๒ (๒๕๖๔): ๑๐๒-๑๑๕.

- ๑.๕.๓ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการพัฒนามาตามรูปแบบฯ จะมีคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หลังการทดลอง สูงกว่า ก่อนการทดลอง
- ๑.๕.๔ ครูในสถานศึกษาที่ผู้บริหารเข้ารับการพัฒนามาฯ จะมีคะแนนเฉลี่ยความผูกพันในองค์กร หลังการทดลอง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๕.๑ ขอบเขตด้านตัวแปร:

- **ตัวแปรต้น (Independent):** ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership)^{๑๕}
- **ตัวแปรสื่อ (Mediator):** การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร (Perceived Organizational Justice)^{๑๖}
- **ตัวแปรตาม (Dependent):** ความผูกพันในองค์กรของครู (Teacher Organizational Commitment)^{๑๗}

๑.๕.๒ ขอบเขตด้านประชากร:

- **ประชากร:** ผู้บริหารและครูโรงเรียนในเครือข่ายสุรินทร์เมือง ๒ สังกัด สพป. สุรินทร์ เขต ๑ จำนวน ๗๕ คน
- **กลุ่มตัวอย่าง:** ใช้การวิจัยแบบ สุ่มแบบ (Census) โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ๗๕ คน

๑.๕.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่: โรงเรียนในเครือข่ายสุรินทร์เมือง ๒

๑.๕.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา: ตุลาคม ๒๕๖๘ - มีนาคม ๒๕๖๙

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

^{๑๕} วีระยุทธ ชาดะกาญจน์, ภาวะผู้นำทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ, ๑๑๒-๑๑๘.

^{๑๖} อรพิน สุขสวัสดิ์, อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร โดยมีความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรสื่อ, ๑๐๒-๑๑๕.

^{๑๗} ธีรพงษ์ ว่องวิจิตรศิลป์, พฤติกรรม, ๘๘-๙๕.

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในสารนิพนธ์ เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

- ๑.๖.๑ **ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership)^{๑๘}**: หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมทางศีลธรรมส่วนบุคคล (Moral Person) และการใช้อิทธิพลในการบริหารจัดการโดยยึดหลักจริยธรรม (Moral Manager)
- ๑.๖.๒ **ความผูกพันในองค์กร (Organizational Commitment)^{๑๙}**: หมายถึง ระดับความรู้สึกยึดมั่นและปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกของโรงเรียน โดยวัดจากความผูกพัน ๓ องค์ประกอบหลัก (ด้านอารมณ์, ด้านความต่อเนื่อง, และด้านบรรทัดฐาน)
- ๑.๖.๓ **การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร (Perceived Organizational Justice)^{๒๐}**: หมายถึง การรับรู้ของครูต่อความยุติธรรมใน ๓ มิติ (ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์, ด้านกระบวนการ, และด้านปฏิสัมพันธ์)
- ๑.๖.๔ **รูปแบบการพัฒนา (Development Model):** หมายถึง นวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ทฤษฎีและผลการวิจัยในระยะที่ ๑ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการ/กิจกรรม ที่มุ่งยกระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ **ด้านองค์ความรู้:** ได้ "โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ" ที่อธิบายอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อความผูกพันของครู โดยมีกลไก (ตัวแปรสื่อ) ที่ชัดเจนในบริบทการศึกษาไทย

๑.๗.๒ **ด้านนวัตกรรม:** ได้ "รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม" ที่ผ่านการตรวจสอบประสิทธิผลเชิงประจักษ์ (Evidence-based)

^{๑๘} วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, ภาวะผู้นำทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ, ๑๑๒-๑๑๘.

^{๑๙} อีรพงษ์ ว่องวิจิตรศิลป์, พฤติกรรม, ๘๘-๙๕.

^{๒๐} อรพิน สุขสวัสดิ์, อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร โดยมีความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรสื่อ, ๑๐๒-๑๑๕.

๑.๗.๓ **ด้านนโยบาย:** เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับ สพป.สุรินทร์ ในการกำหนดนโยบาย และหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารที่เน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยุติธรรม

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์เนื้อหา...

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์เนื้อหา...

๒.๑.๑ แนวคิด ทฤษฎีเรื่อง....ที่จะศึกษาในพระพุทธศาสนา

พิมพ์เนื้อหา...

๒.๑.๒ แนวคิด ทฤษฎีเรื่อง.....ที่จะศึกษา

พิมพ์เนื้อหา...

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์เนื้อหา...

๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

พิมพ์เนื้อหา...

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๒ ระยะที่ ๑ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๒.๑ กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๓ ระยะที่ ๒ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

พิมพ์เนื้อหา...

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

พิมพ์เนื้อหา...

สารบัญ (ชั่วคราว)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๒
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐
สารบัญ (ชั่วคราว)	๑๒
สารบัญตาราง (ชั่วคราว)	๑๓
สารบัญภาพ (ชั่วคราว)	๑๔
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	๑๕
บรรณานุกรม (ชั่วคราว)	๓๓
ภาคผนวก	๓๕
ภาคผนวก ก.	๓๖
พิมพ์ชื่อภาคผนวก	๓๖
ประวัติผู้วิจัย	๓๗

สารบัญตาราง (ชั่วคราว)

ตารางที่

หน้า

ตารางที่ ๑ คำอธิบายตาราง...

๑

สารบัญภาพ (ชั่วคราว)

ภาพที่

หน้า

ภาพที่ ๑ คำอธิบายภาพ...

๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในดัชนีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี/พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับ.....

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

		พระวินัยปิฎก	
คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.มหา. (บาลี)	= วินยปิฎก	มหาวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ภิกขุณี. (บาลี)	= วินยปิฎก	ภิกขุณีวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ภิกขุณี. (ไทย)	= วินัยปิฎก	ภิกขุณีวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม. (บาลี)	= วินยปิฎก	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จุ. (บาลี)	= วินยปิฎก	จุฬวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.จุ. (ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.ป. (บาลี)	= วินยปิฎก	ปริวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ป. (ไทย)	= วินัยปิฎก	ปริวารวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์		ภาษา
ที.สี. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิภวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิภววรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)

ม.ม. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	มชฌิมนิกาย	มชฌิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อ. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	มชฌิมนิกาย	อุปริปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.อ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปณณาสก	(ภาษาไทย)
สํ.ส. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	สํยุตตนิกาย	สคาถวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
สํ.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
สํ.นิ. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	สํยุตตนิกาย	นิทานวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
สํ.นิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
สํ.ข. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	สํยุตตนิกาย	ขณธวาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
สํ.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวาวรรค	(ภาษาไทย)
สํ.สพ. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	สํยุตตนิกาย	สพายตนวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
สํ.สพ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สพายตนวรรค	(ภาษาไทย)
สํ.ม. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	สํยุตตนิกาย	มหาวาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
สํ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	เอกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.เอกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทุก. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	ทุกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	ติกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.(บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	จตุกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.(บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	ปญจกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉก. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	ฉกฺกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ฉก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ฉกฺกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก.(บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	สตตกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.สตตก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.(บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	อฏฐกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.อฏฐก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.นวก. (บาลี)	= สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺตรนิกาย	นวกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)

อง.นวก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	องคุตตรนิกาย	ทสกนิบาตปาลี	(ภาษาบาลี)
อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.เอกาทสก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	องคุตตรนิกาย	เอกาทสกนิบาตปาลี	(ภาษาบาลี)
อง.เอกาทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกาทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ขุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธมมปทปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.อุ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทานปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.อิติ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาตปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.สุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.วิ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวตถุปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.วิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวตถุ	(ภาษาไทย)
ขุ.เปต. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เปตวตถุปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.เปต. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เปตวตถุ	(ภาษาไทย)
ขุ.เถร. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถापาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.เถร. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.เถรี. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรีคาถापาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.เถรี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรีคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เอกก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาต ชาตกปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.เอกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ทุก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ทุกนิบาต ชาตกปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ทุกกนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ติก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ติกนิบาต ชาตกปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ติกนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.จตุกก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จตุกกนิบาต ชาตกปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.จตุกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จตุกกนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)

ขุ.ชา.สุตตติ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตตินิปาต ชาตกปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.สุตตติ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สัตตตินิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.อสีติ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อสีตินิปาต ชาตกปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.อสีติ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อสีตินิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ม. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิปาต ชาตกปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิเทศปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิเทศ	(ภาษาไทย)
ขุ.จุ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	จุฬนิเทศปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.จุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จุฬนิเทศ	(ภาษาไทย)
ขุ.ป. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสมภิทามคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ป. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสมภิทามรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.อป. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทานปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.อป. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)
ขุ.อป. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทานปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.อป. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)
ขุ.พทุธ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	พทุธวสปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.พทุธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	พทุธวงค์	(ภาษาไทย)
ขุ.จริยา. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	จริยาปิฎกปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.จริยา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จริยาปิฎก	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อภิ.สง. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ธมมสังคณีปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.สง. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	วิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	(ภาษาไทย)
อภิ.ชา. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ชาตูกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.ชา. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ชาตูกถา	(ภาษาไทย)
อภิ.ปุ. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ปุคคัลปนยตติปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.ปุ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ปุคคัลบัญญัติ	(ภาษาไทย)

อภิ.ก. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	กถาวตฺตฺปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.ก. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	กถาวัตตฺ	(ภาษาไทย)
อภิ.ย. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ยมกปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.ย. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ยมก	(ภาษาไทย)
อภิ.ป. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ปฏฺจฺจานปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.ป. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ปฏฺจฺจาน	(ภาษาไทย)

ปกรณ์วิเสส

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
เนตติ. (บาลี)	= เนตติปกรณ์	(ภาษาบาลี)
เนตติ. (ไทย)	= เนตติปกรณ์	(ภาษาไทย)
เปฏฺโง. (บาลี)	= เปฏฺโงปเทศ	(ภาษาบาลี)
มิลินท. (บาลี)	= มิลินทปญฺหปกรณ์	(ภาษาบาลี)
มิลินท. (ไทย)	= มิลินทปัญฺหปกรณ์	(ภาษาไทย)
วิสุทฺธิ. (บาลี)	= วิสุทฺธิมคฺคปกรณ์	(ภาษาบาลี)
วิสุทฺธิ. (ไทย)	= วิสุทฺธิมรรคปกรณ์	(ภาษาไทย)

ข. คำย่อชื่อคัมภีร์อรรถกถา

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.มหา.อ. (บาลี)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา มหาวิภังคอรรถกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา.อ. (ไทย)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา มหาวิภังคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
วิ.ภิกขุณี.อ. (บาลี)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา ภิกขุณีวิภังคอรรถกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ภิกขุณี.อ. (ไทย)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา ภิกขุณีวิภังคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
วิ.ม.อ. (บาลี)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา มหาวคคอรรถกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.อ. (ไทย)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
วิ.จุ.อ. (บาลี)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา จุฬวคคอรรถกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.จุ.อ. (ไทย)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา จุฬวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
วิ.ป.อ. (บาลี)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา ปรีวาวรรคคอรรถกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ป.อ. (ไทย)	= วินัยปิฎก สมณตปาสาทิกา ปรีวารวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
กฺงฺขา.อ. (บาลี)	= กงฺขาวิตฺรณีอรรถกถาปาติ	(ภาษาบาลี)

วิ.สงคห. (บาลี)	= วินยสงคหอนุจกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.นิจจนย. (บาลี)	= วินยวินิจจนยปาติ	(ภาษาบาลี)
อุตตรวิ. (บาลี)	= อุตตรวินิจจนยปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุททสิกขา. (บาลี)	= ขุททสิกขาปาติ	(ภาษาบาลี)
มูลสิกขา. (บาลี)	= มูลสิกขาปาติ	(ภาษาบาลี)

อรรถกถาพระสูตรตันตปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.สี.อ. (บาลี)	= ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	สีลกชนธวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ที.สี.อ. (ไทย)	= ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	สีลชนธวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ที.ม.อ. (บาลี)	= ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ที.ม.อ. (ไทย)	= ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ที.ปา.อ. (บาลี)	= ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	ปาฎีกาวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ที.ปา.อ. (ไทย)	= ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	ปาฎีกาวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ม.มุ.อ. (บาลี)	= มัชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	มูลปณณาสกอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ม.มุ.อ. (ไทย)	= มัชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	มูลปณณาสกอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ม.ม.อ. (บาลี)	= มัชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	มชฌิมปณณาสกอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ม.ม.อ. (ไทย)	= มัชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	มชฌิมปณณาสกอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ม.อุ.อ. (บาลี)	= มัชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	อุปริปณณาสกอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ม.อุ.อ. (ไทย)	= มัชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	อุปริปณณาสกอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ส.ส.อ. (บาลี)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	สคาถวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ส.ส.อ. (ไทย)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	สคาถวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ส.นิ.อ. (บาลี)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	นิทานวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ส.นิ.อ. (ไทย)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	นิทานวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ส.ข.อ. (บาลี)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	ชนธวารวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ส.ข.อ. (ไทย)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	ชนธวารวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ส.สพา.อ. (บาลี)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	สพายตนวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ส.สพา.อ. (ไทย)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	สพายตนวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)
ส.ม.อ. (บาลี)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	มหาวคคอนุจกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ส.ม.อ. (ไทย)	= สัญยุตตนิกาย	สารัตถปปกาสินี	มหาวคคอรรรถกถา (ภาษาไทย)

ขุ.ป.อ. (ไทย)	= ขุททกนิกาย	สังฆธรรมปกาสิณี	ปฏิสัมภิทามรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.อป.อ. (บาลี)	= ขุททกนิกาย	วิสุทฺธชนวิลาสินี	อปทานอรรถกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.อป.อ. (ไทย)	= ขุททกนิกาย	วิสุทฺธชนวิลาสินี	อปทานอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.พทุธ.อ. (บาลี)	= ขุททกนิกาย	มธุรัตถวิลาสินี	พทุธวสอรรถกถาปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.พทุธ.อ. (ไทย)	= ขุททกนิกาย	มธุรัตถวิลาสินี	พทุธวสอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.จริยา.อ. (บาลี)	= ขุททกนิกาย	ปรมตถทีปนี	จริยาปิฎกอรรถกถาปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.จริยา.อ. (ไทย)	= ขุททกนิกาย	ปรมตถทีปนี	จริยาปิฎกอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อภิ.สง.อ. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ธมมสังคณี	อภฺรฺสาลินีอรรถกถาปาลี (ภาษาบาลี)
อภิ.สง.อ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ธัมมสังคณี	อภฺรฺสาลินีอรรถกถา (ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	วิภังค	สมโมหวิโนทนีอรรถกถาปาลี (ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.อ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	สมโมหวิโนทนีอรรถกถา (ภาษาไทย)
อภิ.ปญจ.อ. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ปญจปกรณอรรถกถาปาลี	(ภาษาบาลี)
อภิ.ปญจ.อ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ปัญจปกรณอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาปกรณ์วิเสส

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
เนตติ.อ. (บาลี)	= ขุททกนิกาย	เนตติอรรถกถาปาลี	(ภาษาบาลี)
เนตติ.อ. (ไทย)	= ขุททกนิกาย	เนตติอรรถกถา	(ภาษาไทย)
สงคห. (บาลี)	= อภิธมฺมตฺถสงคหปาลี		(ภาษาบาลี)
สงคห. (ไทย)	= อภิธมฺมตฺถสังคหะ		(ภาษาไทย)
อภิ.วตาร. (บาลี)	= อภิธมฺมวตารปาลี		(ภาษาบาลี)
อภิ.วตาร. (ไทย)	= อภิธมฺมวตาร		(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระวินัยปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาหมกุฎราชวิทยาลัย

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์
วิ.มหา.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	มหาวิภังค์อรรถกถา
วิ.มหา.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	มหาวิภังค์อรรถกถา
วิ.มหา.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	มหาวิภังค์อรรถกถา
วิ.มหา.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	มหาวิภังค์อรรถกถา

วิ.ภิกขุณี.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	ภิกขุณีวิวัฏฐกัถา
วิ.ม.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	มหาวรรคอรุณกถา
วิ.ม.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	มหาวรรคอรุณกถา
วิ.จุ.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	จุฬวรรคอรุณกถา
วิ.จุ.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	จุฬวรรคอรุณกถา
วิ.ป.อ. (ไทย)	สมันตปาสาทิกา	ปริวารอรุณกถา

อรุณกถาพระสูตรตันตปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์
ที.สี.อ. (ไทย)	สุมังคลวิลาสินี	สีลขันธวรรคอรุณกถา
ที.สี.อ. (ไทย)	สุมังคลวิลาสินี	สีลขันธวรรคอรุณกถา
ที.ม.อ. (ไทย)	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรคอรุณกถา
ที.ม.อ. (ไทย)	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรคอรุณกถา
ที.ปา.อ. (ไทย)	สุมังคลวิลาสินี	ปาฏิกวรรคอรุณกถา
ที.ปา.อ. (ไทย)	สุมังคลวิลาสินี	ปาฏิกวรรคอรุณกถา
ม.ม.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	มูลปณณาสกอรุณกถา
ม.ม.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	มูลปณณาสกอรุณกถา
ม.ม.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	มูลปณณาสกอรุณกถา
ม.ม.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	มัชฌิมปณณาสกอรุณกถา
ม.ม.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	มัชฌิมปณณาสกอรุณกถา
ม.อุ.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	อุปรปณณาสกอรุณกถา
ม.อุ.อ. (ไทย)	ปปัญจสูทนี	อุปรปณณาสกอรุณกถา
ส.ส.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	สคาถวรรคอรุณกถา
ส.ส.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	สคาถวรรคอรุณกถา
ส.นิ.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	นิทานวรรคอรุณกถา
ส.ข.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	ขันธวรรคอรุณกถา
ส.สพา.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	สพายนวรรคอรุณกถา
ส.สพา.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	สพายนวรรคอรุณกถา
ส.ม.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	มหาวรรคอรุณกถา
ส.ม.อ. (ไทย)	สารัตถปกาสินี	มหาวรรคอรุณกถา
อง.เอกก.อ. (ไทย)	มนโรธปุรณิ	เอกกนิบาตอรุณกถา

อง.เอกก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	เอกกนิบาตอรรถกถา
อง.ทุก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	ทุกนิบาตอรรถกถา
อง.ติก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	ติกนิบาตอรรถกถา
อง.จตุกก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	จตุกกนิบาตอรรถกถา
อง.ปัญจก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	ปัญจกนิบาตอรรถกถา
อง.ฉกก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	ฉกกนิบาตอรรถกถา
อง.สตตก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	สตตกนิบาตอรรถกถา
อง.อฏฐก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	อฏฐกนิบาตอรรถกถา
อง.นวก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	นวกนิบาตอรรถกถา
อง.ทสก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	ทสกนิบาตอรรถกถา
อง.เอกาทสก.อ. (ไทย)	มโนรณปุรณี	เอกาทสกนิบาตอรรถกถา
ขุ.ขุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	ขุททกปาฐอรรถกถา
ขุ.ขุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
ขุ.ขุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
ขุ.ขุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
ขุ.ขุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
ขุ.อุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	อุทานอรรถกถา
ขุ.อิติ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	อิติวุตตกอรรถกถา
ขุ.สุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	สุตตนิบาตอรรถกถา
ขุ.สุ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	สุตตนิบาตอรรถกถา
ขุ.วิ.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	วิมานวัตถุอรรถกถา
ขุ.เปต.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เปตวัตถุอรรถกถา
ขุ.เถร.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
ขุ.เถร.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
ขุ.เถร.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
ขุ.เถร.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
ขุ.เถรี.อ. (ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรีคาถาอรรถกถา
ขุ.ชา.อ. (ไทย)		นิบาตชาดกอรรถกถา
ขุ.ชา.เอกก.อ. (ไทย)		เอกกนิบาตชาดกอรรถกถา
ขุ.ชา.ทุก.อ. (ไทย)		ทุกนิบาตชาดกอรรถกถา
ขุ.ชา.ติก.อ. (ไทย)		ติกนิบาตชาดกอรรถกถา

ช.ชา.จตุกก.อ. (ไทย)		จตุกกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ปญจก.อ. (ไทย)		ปัญจกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ฉก.อ. (ไทย)		ฉกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.สตุตก.อ. (ไทย)		สตุตกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.อฏฺฐก.อ. (ไทย)		อฏฺฐกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.นวก.อ. (ไทย)		นวกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ทสก.อ. (ไทย)		ทสกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.เอกาทสก.อ. (ไทย)		เอกาทสกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ทวาทสก.อ. (ไทย)		ทวาทสกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.เตรสก.อ. (ไทย)		เตรสกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ปภินณก.อ. (ไทย)		ปภินณกนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.วีสติ.อ. (ไทย)		วีสตินิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ตีสติ.อ. (ไทย)		ตีสตินิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.จตุตทาฬีส.อ. (ไทย)		จตุตทาฬีสนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ปญญาส.อ. (ไทย)		ปญญาสนิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.สกุญ.อ. (ไทย)		สกุญฺณิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.สตุตติ.อ. (ไทย)		สตุตตินิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.อสีติ.อ. (ไทย)		อสีตินิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ม.อ. (ไทย)		มหานิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ชา.ม.อ. (ไทย)		มหานิบาตชาตกอรรณกถา
ช.ม.อ. (ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	มหานิทเทศอรรณกถา
ช.ม.อ. (ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	มหานิทเทศอรรณกถา
ช.จุ.อ. (ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	จุพนิทเทศอรรณกถา
ช.ป.อ. (ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	ปฏิสัมภิตามรรคอรรณกถา
ช.ป.อ. (ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	ปฏิสัมภิตามรรคอรรณกถา
ช.อป.อ. (ไทย)	วิสุทฺธชนวิลาสินี	อปทานอรรณกถา
ช.อป.อ. (ไทย)	วิสุทฺธชนวิลาสินี	อปทานอรรณกถา
ช.อป.อ. (ไทย)	วิสุทฺธชนวิลาสินี	อปทานอรรณกถา
ช.พุทฺธ.อ. (ไทย)	มรุตฺตถวิลลาสินี	พุทฺธวังสอรรณกถา
ช.จริยา.อ. (ไทย)	ปรมัตถทีปนี	จริยาปิฎกอรรณกถา

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัย

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์
อภิ.สง.อ. (ไทย)	ฉัมมสังคณี
อภิ.สง.อ. (ไทย)	ฉัมมสังคณี
อภิ.วิ.อ. (ไทย)	วิภังค์
อภิ.วิ.อ. (ไทย)	วิภังค์
อภิ.ธ.อ. (ไทย)	ธาทุกถา
อภิ.ปุ.อ. (ไทย)	บุคคลบัญญัติ
อภิ.ก.อ. (ไทย)	กถาวัตถุ
อภิ.ก.อ. (ไทย)	กถาวัตถุ
อภิ.ย.อ. (ไทย)	ยมก
อภิ.ย.อ. (ไทย)	ยมก
อภิ.ย.อ. (ไทย)	ยมก
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน
อภิ.ป.อ. (ไทย)	ปฏิฐาน

ค. คำย่อชื่อคัมภีร์ฎีกา

ฎีกาพระวินัยปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วชิร.ฎีกา (บาลี)	= วชิรพุทธิฎีกา	(ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา (บาลี)	= สารตถทีปนีฎีกา	(ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา (ไทย)	= สารัตถทีปนีฎีกา	(ภาษาไทย)
วิมติ.ฎีกา (บาลี)	= วิมติวินทนีฎีกา	(ภาษาบาลี)
กงขา.ฎีกา (บาลี)	= กงขาวิตรณีปุราณฎีกา	(ภาษาบาลี)
กงขา.อภิวินฎีกา (บาลี)	= วินยตถมณชูลสา กงขาวิตรณี อภิวินฎีกา	(ภาษาบาลี)
วินย.ฎีกา (บาลี)	= วินยาลงการฎีกา	(ภาษาบาลี)

วิ.ฎีกา (บาลี)	= วินยวินิจฉยฎีกา	(ภาษาบาลี)
อุตฺตร.ฎีกา (บาลี)	= อุตฺตรวินิจฉยฎีกา	(ภาษาบาลี)
ขุทฺท.ฎีกา (บาลี)	= ขุทฺทสิกฺขาปุราณฎีกา	(ภาษาบาลี)
ขุทฺท.อภิวนฎีกา (บาลี)	= ขุทฺทสิกฺขาอภิวนฎีกา	(ภาษาบาลี)
มูล.ฎีกา (บาลี)	= มูลสิกฺขาฎีกา	(ภาษาบาลี)

ฎีกาพระสูตรตันตปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.สี.ฎีกา (บาลี)	= ทีฆนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	สีกฺขนธวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.ม.ฎีกา (บาลี)	= ทีฆนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	มหาวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.ปา.ฎีกา (บาลี)	= ทีฆนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	ปาฎิกวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.สี.อภิวนฎีกา (บาลี)	= ทีฆนิกาย	สาธุวาลาสนี	สีกฺขนธวคฺคอภิวนฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.มฺ.ฎีกา (บาลี)	= มัชฌิมนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	มูลปณฺณาสกฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.ม.ฎีกา (บาลี)	= มัชฌิมนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	มัชฌิมปณฺณาสกฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.อุ.ฎีกา (บาลี)	= มัชฌิมนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	อุปริปณฺณาสกฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.ส.ฎีกา (บาลี)	= สํยุตฺตนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	สคาถวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.นิ.ฎีกา (บาลี)	= สํยุตฺตนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	นิทานวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.ข.ฎีกา (บาลี)	= สํยุตฺตนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	ชนธวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.สพ.ฎีกา (บาลี)	= สํยุตฺตนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	สพายนวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.ม.ฎีกา (บาลี)	= สํยุตฺตนิกาย	ลีนตถปฺปกาสนี	มหาวคฺคฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.เอกก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	เอกกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.ทุก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	ทุกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.ติก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	ติกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	จตุกกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	ปญจกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.ฉก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	ฉกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.สตตก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	สตตกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.อฏฺฐก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	อฏฺฐกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.นวก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	นวกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.ทสก.ฎีกา (บาลี)	= องคฺตฺตรนิกาย	ทสกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)

อง.เอกาทศก.ฎีกา (บาลี)	= องคตฺตฺรณิกาย	เอกาทศกนิปาตฎีกา	(ภาษาบาลี)
ชุ.ธ.ฎีกา (บาลี)	= ธรรมปทมหาฎีกา		(ภาษาบาลี)

ฎีกาพระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อภิ.สง.มูลฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมปิฎก	ธมฺมสงคณฺีมูลฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.มูลฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมปิฎก	วิภงฺคมูลฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.ปญจ.มูลฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมปิฎก	ปญจปกรณมูลฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.สง.อนุฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมปิฎก	ธมฺมสงคณฺีอนุฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.อนุฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมปิฎก	วิภงฺคอนุฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.ปญจ.อนุฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมปิฎก	ปญจปกรณอนุฎีกา	(ภาษาบาลี)
ม.ฎีกา (บาลี)	= มณฺีทปฎีกา		(ภาษาบาลี)
มธ.ฎีกา (บาลี)	= มธฺสารตถทปณฺีฎีกา		(ภาษาบาลี)

ฎีกาปกรณ์วิเสส

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา
เนตติฎีกา (บาลี)	= เนตติฎีกา		(ภาษาบาลี)
เนตติวิ. (บาลี)	= เนตติวิภาวินี		(ภาษาบาลี)
มิลินท.ฎีกา (บาลี)	= มธฺรตฺถปกาสินี	มิลินทปญฺหฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิสุทฺธิ.ฎีกา (บาลี)	= ปรมตฺถมญฺจุสา	วิสุทฺธิมคฺคมหาฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิสุทฺธิ.ฎีกา (ไทย)	= ปรมตฺถมญฺจุสา	วิสุทฺธิมรรคมหาฎีกา	(ภาษาไทย)
อภิ.วตารฎีกา (บาลี)	= อภิธมฺมตถวิภาสินี	อภิธมฺมวตารฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิภาวินี. (บาลี)	= อภิธมฺมตถวิภาวินีฎีกา		(ภาษาบาลี)
วิภาวินี. (ไทย)	= อภิธมฺมตถวิภาวินีฎีกา		(ภาษาไทย)

๒. คำอธิบายคำย่อในภาษาอังกฤษ

บัญชีคำย่อที่สำคัญเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ

คำย่อ	คำเต็ม	ความหมาย	หมายเหตุ
chap.	chapter	บทที่	พหูพจน์ใช้ chaps.
	cited by	กล่าวถึงใน	
	cited in	อ้างใน	
	citing	กล่าวจาก	

col.	column	คอลัมน์	พหูพจน์ใช้ cols.
comp.	compiler	ผู้รวบรวม	พหูพจน์ใช้ comps.
ed.	editor	บรรณาธิการ, ผู้จัดพิมพ์	พหูพจน์ใช้ eds.
	edited by	จัดพิมพ์โดย	
et.al.	and other	และคณะ, และคนอื่น ๆ	
etc.	et cetera	และอื่น ๆ อีก	
ibid.	ibidem	เรื่องเดียวกัน ต่างหน้ากัน	
llus.	illustrator	ผู้วาดภาพประกอบ	
illus. by	illustrated by	จัดพิมพ์โดย	
loc.cit.	loco citato	อ้างแล้ว (หมายถึง เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน)	
n.d.	no date	ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	ภาษาไทยใช้ ม.ป.ป.
n.p.	no place	ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์	ภาษาไทยใช้ ม.ป.ท.
no. (s)	number(s)	ฉบับที่	
p.	page	หน้า	พหูพจน์ใช้ pp.
par.	paragraph	ย่อหน้า	พหูพจน์ใช้ pars.
pt.	part	ส่วนที่	พหูพจน์ใช้ pts.
	quoted in	อ้างใน	
	quoting	อ้างจาก	
rev.	revised (by)	แก้ไข ใช้กับฉบับพิมพ์ที่มีการแก้ไข เช่น rev.ed.	
sec.	section	ตอนที่	พหูพจน์ใช้ secs.
tr.	translator	ผู้แปล	
tr. by	translated by	แปลโดย	
vol.	volume	เล่มที่	พหูพจน์ใช้ vols.

บรรณานุกรม (ชั่วคราว)

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรณัฐเตปิฎก ปี ๒๕๒๕. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

_____. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

ราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๓๙.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ

ราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

_____. ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ

ราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

(๓) รายงานวิจัย:

(๔) บทความ:

(๕) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

(๖) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

(๗) สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม:

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Primary Sources

2. Secondary Sources

(I) Books:

(II) Articles:

(IV) Electronics:

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

พิมพ์ชื่อภาคผนวก

๑. รายละเอียด

๒. รายละเอียด

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล :
 วัน เดือน ปีเกิด :
 ภูมิลำเนาที่เกิด :
 การศึกษา :
 ประสบการณ์การทำงาน :
 ผลงานทางวิชาการ :
 ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) :
 อุปสมบท :
 สังกัด :
 ตำแหน่ง :
 ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา
 ปีที่สำเร็จการศึกษา : ปีการศึกษา
 ที่อยู่ปัจจุบัน